

- * 3 De ruime, de 'gehele mens' omvattende benadering van de meeste alternatieve behandelwijzen zal veelal de noodzaak inhouden onderzoek te doen naar de effectiviteit daarvan uit te voeren volgens een 'black box' benadering. Hiertegen bestaat uit wetenschappelijk onderzoek geen bezwaar. (.....)
- * 6 Alternatieve beroepsbeoefenaren zullen moeten werken aan een zodanige analyse en explicitering van hun eigen denk- en handelwijze dat zij zowel onderling overeenstemming bereiken als zonder misverstanden een redelijk debat kunnen aangaan met reguliere medici.
- * 9 De commissie adviseert de eerste jaren een doelsubsidie te verlenen voor gedegen onderzoek op alternatief gebied. De in te stellen Coördinatiecommissie Alternatieve Behandelwijzen kan in dezen een belangrijke kwaliteitsbevorderende rol spelen. Tevens kan deze Coördinatiecommissie adviseren inzake de allocatie van de beschikbare middelen.
- * 11 Gezien de diepgaande problematiek is universitaire betrokkenheid bij het onderzoek naar 'alternatieve geneeswijzen' onontbeerlijk. Gezien de breedte van het onderwerp zullen naast vakgroepen uit de faculteit der geneeskunde en gezondheidswetenschappen ook vakgroepen uit andere faculteiten bij het onderzoek betrokken moeten worden.
- * 12 Voor het verkrijgen van een nader inzicht in de mogelijkheden een therapie te doen slagen, is fundamenteel onderzoek naar 'gezezen' en 'geneesprocessen' noodzakelijk. Als eerste stap in dezen adviseert de commissie het uitvoeren van onderzoek naar de essentie, de betekenis en de omvang van het placebofenomeen.
- * 14 De belangstelling voor de alternatieve beroepsuitoefening is groot. Met het in werking treden van de wet BIG mag eenieder een praktijk beginnen, mits hij zich onthoudt van zogenaamde 'voorbehouden handelingen'. Registratie van alternatieve beroepsbeoefenaren, voorafgegaan door een (periodieke) toetsing, kan een minimum garantie bieden voor de kwaliteit van hun handelen. Voorsnog moeten onder deze 'kwaliteit' elementen begrepen worden als het kunnen herkennen van ziekten die een reguliere behandeling noodzakelijk maken en het weten te voorkomen van behandelingen die onaantvaardbare schadelijke (bij-)werkingen hebben.
- * 17 De commissie acht het van belang dat ook de reguliere wetenschappelijke verenigingen aandacht besteden aan en over voldoende informatie beschikken betreffende de ontwikkelingen op alternatief gebied die het eigen specialisme raken.
- * 22 De commissie acht het noodzakelijk dat consequenties worden verbonden aan de resultaten van effectiviteitsonderzoek. Aan behandelwijzen waaraan, ondanks herhaald en volgens de in dit rapport aangegeven richtlijnen opgezet en uitgevoerd onderzoek, gaan effectiviteit kan worden toegekend, dient elke vorm van erkenning te worden onthouden. Positieve resultaten moeten, via nader onderzoek, op den duur leiden tot erkenning. De commissie neemt ditzelfde standpunt in ten aanzien van reguliere behandelwijzen.

* * *

De reactie van Simons.

Staatssecretaris Simons vindt een coördinatiecommissie voor onder andere voorlichting aan en begeleiding en registratie van alternatieve behandelaren niet gewenst. De kwaliteitsbewaking en de scheiding van 'kaf en koren' wil hij aan het veld overlaten. Dat is hun verantwoordelijkheid.

Bij schade of een aanmerkelijke kans op schade biedt artikel 96 van de wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg afdoende mogelijkheden aan de Geneeskundige Hoofinspectie van

de Volksgezondheid om in te grijpen. Simons liet dit weten in reactie op het advies van de Gezondheidsraad 'Alternatieve behandelwijzen en wetenschappelijk onderzoek'. Aan het bericht van de Staatscourant ontleen wij nog: Het gebrek aan advisering, stimulering, begeleiding en coördinatie is niet zodanig dat hiervoor een apart coördinerend orgaan opgericht moet worden.

Daarbij zijn de taken van een op te richten coördinatiecommissie zo specialistisch en divers van aard dat een coördinerend orgaan moeilijk op al deze terreinen gezaghebbend kan zijn. Voor de kwaliteitsbewaking van het alternatieve veld zijn onder andere het opstellen van gedragsregels en tuchtreglementen en het instellen van een register van beroepsbeoefenaren van belang.

In eerste instantie ligt hiervoor de verantwoordelijkheid bij het veld (beroepsgroep, patiënt en verzekeraar). Slechts in uitzonderingsgevallen kan de overheid in stimulerende zin de ontwikkeling van deze maatregelen ondersteunen. Zo is dit jaar aan de Alliantie van Natuurlijke Geneeswijzen, de koepel van 18 beroepsverenigingen met circa 3000 beroepsbeoefenaren, een subsidie toegekend van 300.000 gulden.

Staatssecretaris Simons is gelukkig dat nu eindelijk van gezaghebbende zijde een uitspraak gedaan is over de vraag of effectiviteitsonderzoek van alternatieve behandelwijzen plaats kan vinden met reguliere onderzoeksmethoden. Het advies van de Gezondheidsraad biedt een goed uitgangspunt voor een ieder die zich bezig houdt met effectiviteitsonderzoek op het terrein van alternatieve behandelwijzen. Het is echter niet aan het ministerie om hier inhoudelijk op in te gaan. De staatssecretaris zal de discussie in de wetenschappelijke wereld met grote aandacht volgen.

De toelichting van mevr. Borst-Eilers.

Op 30 oktober verscheen in *De Volkskrant* een interview van Jet Bruinsma met mevrouw Borst-Eilers en de ambtelijk secretaris van de gezondheidsraadcommissie mevrouw Goppel naar aanleiding van het verschenen rapport. (Mevrouw Borst-Eilers en niet zoals wij in het vorige *Actieblad* abusievelijk vermeldde Noach was voorzitter van de commissie: de laatste was vice-voorzitter.) Zij benadrukken in het gesprek, dat moderne artsen 'te weinig magie' in hun geneeskunde doen en te weinig oog hebben voor ritueel. De alternatieve genezers zouden veel beter passen in de oude traditie van de primitieve medicijnmannen en daarom hun vele successen te danken hebben. Zij juichen het toe, dat in het Antonie van Leeuwenhoekhuis patiënten desgewenst een Moerman-dieet kunnen krijgen, ons inziens een betwistbare opvatting.

Borst: "Sommige, vooral chronische kwalen zijn wel te beïnvloeden door alternatieve behandelaars. Reuma bijvoorbeeld, en klachten bij sommige vormen van kanker. Iedereen weet dat lichaam en ziel één zijn." Uit alle uitlatingen van de beide commissieleden komt naar voren, dat zij nogal wat heil zien in het alternatief genezen, terwijl nergens wordt gerefereerd aan de warhoofderij en de oplettingspraktijken, die in deze sector toch zo prominent aanwezig zijn. Het lijkt erop, dat de beide onverdachte dames zo lang met alternatieve artsen zijn opgetrokken dat een objectief oordeel niet meer mogelijk was en dat zij, zoals soms na gijzelingen voorkomt, een veel te positief beeld hebben ontwikkeld onder de kennelijke druk van de omstandigheden. De gruwelijkste uitspraak van Borst luidde: "We hebben in ons onderzoek en in de vele gesprekken met alternatieve artsen gemerkt dat alternatieve artsen dikwijls goed in staat zijn om het zelfhelend vermogen bij hun patiënten op gang te brengen."

Het kwam haar te staan op een ironische reactie van ons bestuurslid Veenema, dat op 6 november op de Forumpagina van *De Volkskrant* werd afgedrukt. Hij staat hieronder volledig weergegeven.

Het einde van Benveniste

"La Main de l'imbécile graisse celle du charlatan"
F. Brémond (1892)

Een nostalgisch stemmend bericht in *De Volkskrant* van 11 december 1993. Gerbrand Feestra berichtte daar over de tragische ondergang van de Parijse onderzoeker Benveniste, onder de veelzeggende titel 'Het geheugen van water (slot)'. De immunoloog met homeopathische sympathieën heeft per 31 december 1993 de sleutels van zijn laboratorium bij de Franse onderzoeksorganisatie Inserm moeten inleveren. Zoals bekend kwam Benveniste in het nieuws toe hij in de *Nature* van 30 juni 1988 een artikel publiceerde, waarin de biologische werkzaamheden van ver sub-Avogadro verdunde vloeistoffen zou zijn aangetoond. Hij werd daarmee in een keer tot wetenschappelijke kroongetuige van de homeopathische wereld.

Zijn roem was echter kortstondig. Gezien de op theoretische gronden zeer onwaarschijnlijke bevindingen zond *Nature* een onderzoeksteam naar Benveniste's laboratorium om te kijken of er geen sprake was van fraude. Hoofdredacteur John Maddox, de Amerikaanse meestersgoolchelaar James Randi, ook verbonden aan Sceptis, en de fraudebestrijder Walter Stewart ontdekten talrijke fouten en lieten geen spaan heel van Benveniste's conclusies. Benveniste ontstak in grote woede over de "'ver-Dallasisering' van de wetenschap en ontwaarde een Anglo-amerikaanse samenzwering tegen de Franse wetenschap. Hij beloofde met nieuwe bewijzen te komen. Ook andere onderzoekers zouden zijn experimenten gaan herhalen.

In serieuze tijdschriften is men daarna natuurlijk niets meer van die onzin tegen gekomen, maar Benveniste publiceerde in het weinig toegankelijke Franstalige *Comptes Rendus* zijn herhalingsexperiment, waarin hij zijn claims herhaalde. Alle andere pogingen om Benveniste's resultaten te bevestigen zijn echter jammerlijk mislukt. Ook onze landgenoot Dr. R. van Wijk, een homeopatisch *angehauchte* celbioloog kon de resultaten van Benveniste niet reproduceren en publiceerde die negatieve bevindingen ook (in *Experientia* 48, 504-508, 1992). Menig homeopaat was zelfs trots op deze wetenschappelijke eerlijkheid, hetgeen te denken geeft over de mores in die kringen, maar dat terzijde.

Benveniste was in die periode nog altijd gevierd in homeopatische kring en was 'invited speaker' op het homeopatiecongres van de AAG begin 1992. In het kwakzalversblad *Care* (februari 1992) verscheen in diezelfde periode een verslag van een discussie tussen Benveniste en Verbrugh, de antroposoof (en derhalve crypto-homeopaat). Deze discussie werd door Verbrugh gekarakteriseerd als een 'filosofisch strijfeest' en Benveniste vergeleek zich daar in alle bescheidenheid met Galilei! Verbrugh was onder de indruk.

Medio december 1993 werd in *Nature* een ander herhalingsexperiment gepubliceerd, verricht door het Londense University College. Er werd daarbij zelfs een authentiek schud-apparaat geleend van Nelson's Homeopathic Pharmaceutical Company. De proef heeft niets opgeleverd. "We zijn er niet in geslaagd ook maar enig bewijs te vinden, dat sterk verdunde oplossingen van antistoffen, geschud of niet, enig reproduceerbaar effect hebben", aldus de vijf Britse onderzoekers.

Of Benveniste nu een bonafide wetenschapper is, die alleen niet weet hoe je onderzoek moet verrichten (Knipschild) of een ordinaire fraudeur (hij werd betaald door de homeopatische industrie, maar ook dat bewijst natuurlijk nog niets), het maakt niets uit. Zijn val en de verwijdering uit zijn eigen instituut moge een waarschuwing zijn voor al die onderzoekers, die zich afgeven met pseudo-wetenschap, zelfs al doet men dat alleen uit burgerzin, bij voorbeeld

omdat een commissie uit de Gezondheidsraad dat zo graag wil. Men loopt duidelijk het risico zijn reputatie te verliezen, als men niet in staat blijkt serieuze hypothesen af te bakenen van absurditeiten. Of om de Amerikaanse filosoof Anderson te citeren: "We should keep our minds open, but not so open, that our brains fall out!"

Drs. A.L. Ternee

De twijfel blijft knagen!

Naar aanleiding van het stuk 'Met opzet kwetsend' uit het vorige Actieblad kwam *Trouw* op 3 december met een hieraan gewijd bericht. De verslaggeefster van *Trouw* vroeg de plaatsvervangend hoofdredacteur van *Medisch Contact* mev. mr. A. Ankoné, van wie de afwijzingsbrief aan Van der Smagt afkomstig was, om een reactie. Onze beschuldiging van koudwatervrees en onvoldoende feeling voor de ernst van de zaak wees zij af: Onzin, reageert Ankoné, die een serieuze briefwisseling tussen de vertegenwoordigers van de twee kampen juist toejuicht. Maar er kwamen te veel brieven en de meerderheid daarvan was bovendien kwetsend voor de betrokkenen. Van censuur of bevooroordeeldheid was geen sprake, aldus Ankoné. De verslaggeefster van *Trouw* zag overigens weinig pikants in de afgewezen brief van Van der Smagt en concludeerde terecht dat Van der Smagt in zijn commentaar 'gevoeglijk de vloer aanveegde' met de brave acupuncturist Van Blomme.

Met betrekking tot de vraag of de MC-redactie wel een gezond afwijzend standpunt inneemt met betrekking tot de kwakzalverij, blijft de twijfel knagen. De met ziekteverlof afwezige hoofdredacteur van het artsblad, Spreeuwenberg, die thans wordt vervangen door de juriste Ankoné, koos in de affaire-Van der Smagt destijds een onberispelijke opstelling. In zijn commentaren keerde hij zich tegen integratie van alternatieve en reguliere geneeswijzen en gebruikte termen als 'kwakzalverij in eigen kring bestrijden' en pleitte voor 'zelfreinigende acties binnen de medische professie'. Twijfel aan zijn voortgezette trouw aan die houding werd recent opnieuw gevoed door de plaatsing van een zeer welwillende recensie van Van Dijks kwakzalverij-encyclopedie 'Geneeswijzen in Nederland'. Natuurlijk mag een dergelijk boek aan een neutraal oordeel worden onderworpen, maar de keus van de recensent bepaalde hier al bij voorbaat het uiteindelijke oordeel.

De redactie verzocht namelijk de psycholoog (!) Prof. L.J. Menges om het boek te recenseren. Menges staat algemeen bekend als voorstander van regulering van alternatieve beroepsbeoefening (Zie *Actieblad* september 1991: "De regulering van flauwekul" naar aanleiding van het NRV-rapport "Beroepsuitoefening en opleidingen alternatieve geneeswijzen") en bepleit -o gruwel- samenwerking tussen reguliere en alternatieve genezers. Ook voert hij voortdurend het woord op allerlei kwakzalverscongressen van NOVAG, AAG en dergelijke. Hij was ook niet te beroerd om in 1991 de door de VSM ingestelde Arij Vrijlandt-prijs uit te reiken aan de heer Bodde, wegens zijn grote verdiensten voor het onderwijs in de homeopathie. Als iemand met dit 'strafblad' een recensie schrijft over het de alternatieve geneeswijzen zeer welgezinde boek van Paul van Dijk, dan staat de conclusie natuurlijk tevoren vast. En dat blijkt ook: "Het is een weldaad om een boek te lezen dat op zo rustige, verantwoorde en objectieve wijze informatie verschaft waarvan alle partijen kunnen profiteren". Menges vindt de nieuwe hoofdstukken over ayurveda, bio-elektrische therapieën, haptonomie en sjamanisme erg nuttig.

Nog altijd is *Medisch Contact* een nuttig en leesbaar blad, maar hopelijk laten onze lezers, voor zo ver lid van de KNMG, zich door het nieuwe redactiebeleid niet ontmoedigen om zo daar aanleiding voor is, het blad van ingezonden brieven of artikelen te voorzien. Frappez, frappez toujours!

"Bij drie goeroes nog een plaatsje vrij!"

Huub Klop, gebedsgenezer en Dré Kolstee, voetzooltherapeut:
"In ons New Age Centrum is momenteel bij drie goeroes nog een plaatsje vrij".

Alom juichende kritieken voor het in oktober 1993 verschenen foto-album van Van Kooten en De Bie, getiteld "Ons kent Ons". Het bij De harmonie uitgegeven meesterwerk kost f 34,90 en is zijn prijs dubbel en dwars waard. De beide kunstenaars hebben een goed oog

Mevrouw zit vast in haar middenrifgebied

Van geneeskunde lijkt wel iedereen verstand te hebben. Wat dat betreft toont deze tak van sport overeenstemming met de politiek, de voetballeerij, opvoedingsvraagstukken en de rechtspraak. Over de positie van alternatieve geneeswijzen bogen zich reeds veelvuldig politici, ziektekostenverzekeraars, rechters, columnisten, wetenschapsfilosofen, drogisten en vele andere geïnteresseerden. Recent kan aan dat lijstje van halve deskundigen een nieuwe worden toegevoegd, namelijk de belastinginspecteur! Zoals u van deze dienaren van de staatskas wellicht al kon verwachten velden zij een juist oordeel over de aftrekbaarheid van gemaakte kosten voor haptonomie bij beroepssporters: deze kosten zijn niet aftrekbaar! De meeste van de eventueel in aanmerking komende topsporters beta-

voor kwakzalverij en schlemielige oplichters. Zij gaven van hun sympathie voor de doelstellingen van onze Vereniging in december 1991 wel op overduidelijke wijze blijk door Renckens uit te nodigen in hun programma 'Keek op de Week', een hoogst ongebruikelijke gebeurtenis. In het boek komen diverse herkenbare kwakzalversty-

pen voor. Helaas werden 'de vrije jongens' F. Jacobse en Tedje van Es niet afgebeeld als genezers bij de toepassing van de 'zoetstofwisselings therapie' (tijdens welke de slachtoffers van onder tot boven met jam werden ingesmeerd!), maar als initiatiefnemers van de 'Tegenpartij'.

Amusant was het voor ons om de afstraffing van Piet Vroon, die bij de artiesten protest aantekende tegen de Renckens geboden rol, weer terug te zien. Dr. F de Block en Drs. H. van Oostrom, verbonden aan het kortstondige Piet Vroon Instituut zeggen: "Per week verschijnen in Nederland 9,8 onderzoeken. Wij onderzoeken de onderzoeken. Slechts 4,3 onderzoeken blijken wetenschappelijk verantwoord". De kruidenvrouwjes Beerdien uit Wisp en Rosalien uit Drost ontbreken niet. Huub Klop, gebedsgenezer en Dré Kolstee, voetzoolreflextherapeut delen mede: "In ons New Age Centrum is momenteel bij drie goeroes nog een plaatsje vrij".

Van Wim de Kok, onderwaterbadminton scheidsrechter, is de volgende hartekreet: "Wanneer wij, binnen het onderwaterbadmintongebeuren, niet snel een leger

van bekwame onderwatergrensrechters kunnen kweken, dan zie ik deze prachtige sport binnen de kortste keren kopje-onder gaan'. Ik weet niet waarom, maar ik moet bij deze volzin opeens heel erg denken aan de kwaliteitsborging die de Alliantie voor natuurlijke Geneeswijzen met vorstelijke WVC-subsidie thans aan het opzetten is. Heeft u dat nou ook?

len hun belasting natuurlijk in het buitenland, maar het blijft slecht nieuws voor Ted Troost en zijn epigonen.

In de rubriek Praktijkperikelen van *Medisch Contact* (12 november, pag. 1412) stond weer eens wat fraai proza afgedrukt, dat een huisarts van een haptonomisch werkend fysiotherapeut had ontvangen: 'Mijn bevindingen bij mevrouw X: "Patiënte heeft een heel slechte energieverdeling. Houdt vocht vast, dat zal u wel weten. Ik werk al twintig jaar volgens de haptonomie en waar het nodig is gebruik ik antroposofische massages. Met de haptonomie beoog ik de kwetsbaarheid te verminderen. Tevens verbeterde energieverdeling waar ook de anthr. weer op werkt maar dan meer beogend de levenszin te verhogen. Mevrouw zit ook heel erg vast in haar middenrifgebied. Ook wordt er daarom aan benen en voeten gewerkt. Bij haar zoon Y. werk ik in hoofdzaak via de anthr. massages om hem beter in zijn levensrytme te geraken, hij zit duidelijk in een overgangsfase naar de puberteit". De inzendend huisarts besloot de behandeling bij deze fysiotherapeut toch maar niet te verlengen.

Hoe leer ik voor natuurgenezer?

Het bericht lag bij ons al enige tijd in de bureaulade, maar wij menen dat het onze lezers toch niet mag worden onthouden. De Hogeschool Midden Nederland, gevestigd te Utrecht, had bijna een officiële opleiding tot 'natuurgenezer' ingesteld. Onder de kop "HBO ziet toch maar af van Klazien" besteedde *Het Parool* aan dat near-accident op 8 september 1993 een reportage. Volgens de berichten waren de natuurgenezers zelf verdeeld, de werkgelegenheid was dubieus en hier en daar klonken wat kritische noten over het karakter van zo'n scholing. Maar een ambtenaar van WVC toonde zich zeer enthousiast. Volgens de schoolleiding is het met het onderwijs in de alternatieve geneeskunde in ons land droef gesteld.

Belangstellenden moeten het hebben van vijf ongesubsidieerde 'academies' die dus al snel vier- tot vijfduizend gulden collegegeld vragen, en dat terwijl de student voor studiefinanciering noch gratis ov-kaart in aanmerking komt. De schoolleider verichtte een haalbaarheidsonderzoek naar het starten van opleiding in de twee als meest professioneel beschouwde geneeswijzen, de acupunctuur en de homeopathie. De WVC-inspecteur voor paramedische beroepen André de Wit stimuleerde de plannen zeer! Gezien echter het ontbreken van een redelijk uitzicht op een plaats op de arbeidsmarkt en ook al omdat bijvoorbeeld de KNVH, de homeopatische patiëntenvereniging zich tegen verklaarde, werd de zaak afgeblazen. Navraag bij WVC leerde intussen gelukkig, dat men daar onverminderd terughoudend is met het entameren van opleidingen tot alternatief genezer en dat De Wit daar intussen niet meer werkzaam is. Opperuimd staat netjes!

Wat te doen als ik een hekel krijg aan bietensap?

De Vereniging tegen de Kwakzalverij ontvangt veel brieven. Een korte hausse is er altijd nadat bestuursleden in de krant of voor radio of TV het verenigingsstandpunt hebben toegelicht. De inhoud van de correspondentie wisselt sterk en kritische brieven overheersen. Niet zelden zijn de schrijvers echt kwaad en geven daaraan duidelijk uiting. Soms worden ontroerende ziektegeschiedenissen uitvoerig geschetst. Ook bedreigingen komen voor, maar deze zijn zeldzaam.

Teleurstellend was een schrijven van de Provinciale Inspectie voor de Volksgezondheid Zuid-Holland, twee jaar geleden, waarin men liet weten geen prijs te stellen op de (n.b. gratis) toezending van het Actieblad. In precies diezelfde periode kon op een straatlengte afstand van de Inspectie een levensgevaarlijke kwakzalver, de 'iatrosoof' P.H. de Kok ongehinderd zijn gang gaan. Het is maar goed, dat de oprichter van onze Vereniging Bruinsma, zelf jaren lang inspecteur, dit allemaal niet hoeft te weten. Hij zou zich langdurig omdraaien in zijn graf.

Op 2 maart 1993 kwam er ook een brief binnen op het secretariaat. Deze keer geen privé-afzender maar, op chic briefpapier, de mededeling, dat "wij enkele proefnummers van het Actieblad hebben ontvangen en doorgelezen. De SRVK kan zich niet vinden in het taalgebruik van de vereniging en wenst geen lid te worden van de Vereniging tegen de Kwakzalverij". Ondertekend door mevr. E. Schiermeier, voorzitter. Navraag binnen het bestuur leerde dat nooit iemand van deze vreemde club had gehoord. SRVK staat, blijkens het briefhoofd, voor: Stichting Rekreatie en Voeding voor Kankerpatiënten. Verdere aandacht werd door ons niet aan deze ongevraagde post besteed.

Dat veranderde toen wij recent door een attent lid een luxueus

uitgevoerde folder kregen toegestuurd, geproduceerd door de SRVK, en getiteld: "De Moermantherapie. Een wondermiddel?". De folder heeft precies hetzelfde formaat als de door het KWF uitgegeven voorlichtingsfolders over kanker. De folder wordt gratis aangeboden aan alle ziekenhuizen in Nederland en is bedoeld voor verspreiding via bijvoorbeeld Patiënten Service Bureaus. Gelukkig had ons attent lid kunnen voorkomen, dat in zijn ziekenhuis de verspreiding van de folder van deze 'einddiëtisten volgens Moerman' (Bügel) op gang kwam.

Doorbladeren van de folder bracht enkele interessante zaken aan het licht: de auteur van het werkje is ene Jan Schiermeier, kennelijk de broer van de voorzitter. Ze verblijven beiden op hetzelfde adres, ergens op het mooie platteland van Twente. De auteur heeft het niet alleen hoeven doen: in het voorwoord bedankt hij o.a. de heer L.P. Huijsen, Moermanarts. Deze laatste moet een veelzijdig man zijn, want hij heeft ook nog een aanstelling bij de homeopathische firma VSM! De folder gaat in op brandende vragen als: Wat moet ik doen als ik een aversie krijg tegen bietensap? en: Welke eisen moet ik stellen aan een sapcentrifuge, een citruspers en een staafmixer? en: Helpt de Moermantherapie ook bij zeer snel groeiende tumoren?

Op de achterzijde van het in knalgeel uitgevoerde foldertje staan tenslotte tien gouden regels bij kanker. Insiders herkennen daarin de orenmaffieuze Simontondenkbeelden: Cijfer u zelf niet weg; wat u denkt en voelt is het belangrijkste - Geniet van alles om u heen en van iedere zonnestraal - Krop emoties niet op, maar uit ze - en zo voort. Voor advies nummer zeven, dat luidt 'Houd een doel voor ogen, iedere dag weer', had ons lid een mooie invulling bedacht, en die luidde als volgt: weg met de SRVK!

Totzover is er nog altijd weinig aan de hand. Onbegrijpelijk is echter de vermelding op pagina 2 van de folder, dat de uitgave mede tot stand is gekomen met financiële steun van het Ministerie van WVC. Zou het WVC dan volledig ontgaan zijn, dat het in 1991 verschenen rapport over het retrospectief onderzoek naar de effecten van de Moermantherapie geen enkele steun heeft opgeleverd bij kankerspecialisten? Is die onzin nu nog niet afgelopen na de vernietigende besprekingen van dat rapport door de Rotterdamse oncoloog Löwenberg in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde en door de Utrechtse internist-oncoloog Blijham in het tijdschrift Kanker? Dat kan toch niet waar zijn! Wij reageerden dan ook ongelovig op deze mededeling, maar navraag op WVC leerde, dat inderdaad door WVC subsidie is verleend aan deze kwakzalversfolder! Het toegekende bedrag bedroeg f 17.000,-.

Opnieuw een schandalig voorbeeld van de door de overheid ter bevordering van de kwakzalverij gevorderde belastinggelden. En dat in een tijd, waarin de financiering van het Nederlands Kanker Instituut door bezuinigingen wordt bedreigd. Kunnen hier nou niet eens kamervragen over gesteld worden?

Geén vergoeding voor Alternatieve middelen

Sedert 1 juli worden homeopathische en anthroposofische geneesmiddelen niet meer vergoed. Dit besluit van de staatssecretaris is aangevochten door achttien organisaties en particulieren die een kort geding hebben aangespannen tegen de staatssecretaris. Hun eis de alternatieve middelen te vergoeden is afgewezen. In zijn uitspraak stelde de president van de rechtbank te 's-Gravenhage, mr. A.H. van Delden: "In redelijkheid kan niet worden volgehouden dat de afwijking van betrokken belangen door de staatssecretaris onzorgvuldig is geweest". Al eerder hebben de Ziekenfondsraad en de commissie-

Dunning de staatssecretaris geadviseerd deze middelen uit het verzekeringssysteem te halen. Aldus de president van de Haagse rechtbank.

De achttien organisaties en particulieren hadden voorts gesteld, dat het besluit van Simons discriminerend zou zijn. Dat zag de president van de rechtbank niet. Immers homeopathische en anthroposofische middelen nemen al een uitzonderingspositie in. Zij worden niet geregistreerd en worden derhalve niet beoordeeld op hun werkzaamheid. Verder worden ze ook buiten apotheken verkocht en zijn ze niet in het geneesmiddelenvergoedingssysteem opgenomen: ze werden dan ook tot 1 juli jongstleden geheel vergoed.

De heksenjager van Mombassa

De in het Maasstadje Grave geboren Johannes Wier (men kan er zijn huis waar hij zich later als arts vestigde nog aanwijzen) was een felle 16e eeuwse tegenstander van de heksenvervolgingen. In die stad der humanisten, Bazel, werd in 1563 zijn grote werk (De praestigijs daemonum et incantationibus ac feneficiis, over de kunstgrepen der duivels en over betoveringen en vergiftigingen) uitgegeven, dat vele herdrukken beleefde. In de vierde druk, van 1568, werd de duivelskunstenaar Johannes Faustus genoemd.

Maar er is nog altijd geloof aan heksen en dus zijn er heksenjagers. Zo maakte onlangs het overlijden van de heksenjager van het Oost-Afrikaanse Mombassa zijn ronde door de wereldpers. Tsuma Washe, bijgenaamd Kajiwe verwierf in 1980 een officieel document als heksenjager van het district Mombassa in Kenya. Kajiwe spoorde tal van boosaardige "heksen" op. Een aantal hunner, door de heksenjager aangewezen, werd door omstanders gelyncht. De speurtocht naar heksen vergde overigens niet alle energie van Kajiwe: hij liet toen hij op 54-jarige leeftijd overleed niet minder dan 53 weduwen en een schaar van 130 kinderen na.

Seksueel misbruik door alternatieven

De afdeling Noord-Limburg van "Vrouwen tegen seksueel geweld" (VTSG) richtte zich met een noodkreet tot de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Wij ontlene hieraan het volgende:

"Als Stichting V.T.S.G. zijn wij momenteel ten einde raad. Mocht er seksueel misbruik door iemand uit de alternatieve sector plaats vinden, dan kan hier niets aan gedaan worden, omdat paranormale genezers, klassiek homeopathen enz. volgens de wet niet onder het medisch tuchtcollege vallen.

De zedenpolitie: "U bent vrijwillig naar een alternatieve genezer gegaan, niet via een verwijz van de huisarts. Wij kunnen hier verder niets aan doen. Alternatieve genezers vallen niet onder het medisch tuchtcollege."

De Inspectie van de Volksgezondheid: "Wij adviseren, om toch aangifte te doen, maar u moet zelf voor levend bewijsmateriaal zorgen. Hoe meer slachtoffers, hoe liever. Pas dan kunnen wij ingrijpen."

De hoofdofficier van Justitie: "Wij kunnen helaas inderdaad niets doen, echter eerst als er aangifte gedaan wordt. Zelfs dan wordt het moeilijk omdat het uw verhaal is tegen zijn verhaal. Alternatieve genezers vallen niet onder het medisch tuchtcollege. Zorg zelf voor bewijsmateriaal."

Seksueel misbruik door hulpverleners vindt ook door artsen plaats. Maar deze artsen kunnen voor seksueel misbruik wel aangepakt worden en meestal als er genoeg bewijs is, hun praktijk sluiten.

Bij seksueel misbruik door een alternatieve genezer ziet de wet er heel anders uit. Voorbeeld: paranormale genezer, zes vrouwen hebben aangifte gedaan, maar omdat alternatieve genezers volgens de wet niet onder de reguliere hulpverlening vallen, kan deze alternatieve genezer niet voor seksueel misbruik vervolgd worden. Wel wordt deze paranormale genezer vervolgd wegens afpersing, belastingfraude, etc."

De brief van de stichting Vrouwen tegen Seksueel Geweld verwijst tenslotte, wat de gevolgen betreft naar: "Seksueel misbruik door hulpverleners in de geestelijke en lichamelijke gezondheidszorg. Een analyse, aanbevelingen en het verslag van de landelijke werkconferentie "Seksueel misbruik door hulpverleners". Uitgave van de Rutgerstichting, ISBN 90 346 2446 3."

Nep en nog eens: nep

Vijftien maanden cel, waarvan vijf voorwaardelijk was de straf die de rechtbank te Utrecht oplegde aan de 40-jarige P.S. uit Doetinchem. S. gaf voor dat hij homeopatisch huisarts was. Hij had een praktijk in Amersfoort. Daar schreef hij homeopathische geneesmiddelen voor, maakte uitstrijkjes en gaf massages... Zijn patiëntenbestand bestond uit circa 75 personen. Die moesten bovendien nog lid worden van een niet-bestaande stichting waarvoor zij honderd gulden contributie dienden te voldoen.

Dezelfde rechtbank heeft ook een andere neparts veroordeeld. Deze man, uit Hoogland afkomstig, noemde zich eveneens volstrekt ten onrechte arts en psychiater. Hij had nooit een medische studie gevolgd maar schreef onbekommerd recepten uit. Een bijzonder ernstig feit vond de rechtbank de behandelingen van de man, die door acupunctuur en hypnose twee vrouwelijke patiënten in een "toestand van onmacht" bracht. Vervolgens had hij met de vrouwen gemeenschap. Hij werd veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf en een boete van 10.000 gulden. Hem was behalve het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst ook o.a. seksueel misbruik ten laste gelegd.

'Spring'? Om uit je vel te springen!

Het noemt zich het tijdschrift dat "het leven prettiger maakt" en heet Spring. Tweeëndertig bladzijden, volop in kleur natuurlijk en landelijk huis aan huis verspreid. De omslag oogt al veelbelovend met de foto van een Deense politiemann die acrobatische capriolen maakt bij zijn auto. Een paar zinnestjes er naast als "Houd hersenen jong", "Kreeg nieuwe energie - viel 18 kg af", "Voel je een heel leven jong". En dan nog met nadruk voor de dames, die Spring op de vloer mat vinden: "Nu is het niet langer nodig om te lijnen". Ach, had die arme Adèle Bloemendaal maar eerder Spring in handen gekregen. Nu vertrouwde de actrice haar slankheidsheil toe aan een

Belgische vermageringsarts, viel 18 kg af, trainde en kreeg prompt hartritmestoornissen.

Wie in het "internationale tijdschrift" Spring bladert ziet niet anders dan plaatjes van opgewekte mensen. Onder aan de pagina een foto van een vrolijk persoon die een pakje toont. Bio-marine, Bio-knoflook, Bio-glandine, Bio-seleen... De lof wordt gezongen van vis-olie, Bio-chronium zou bloedsuiker reguleren: geen behoefte meer aan snoep. Er zijn anti-oxydanten om de hersenen jong te houden. Gaat ze kopen bij uw drogist. Of bedenk een slagzin voor Spring en maak kans op een reis naar Cuba.

Heel dat Spring-gedoe van Kielo in Laren N.H. is een en al reclame voor voedingssupplementen, die alle natuurlijk een wonderbaarlijke uitwerking hebben. Kijk maar naar de foto's! Wij zijn niet de enigen, die getroffen zijn door de brutale geldklopperij die schuilt achter de pagina's van het tijdschrift "dat het leven prettiger maakt" en het in een soort voorwoord heeft over het "ontdekken van nieuwe wegen naar meer kwaliteit in ons leven en meer vitaliteit". Positief nieuws wordt, klaagt de voorwoord-scribent, aan de kant geschoven ten gunste van verhalen over honger, oorlog en persoonlijke lotgevallen.

In zijn rubriek "Nader bekeken" in het Algemeen Dagblad breekt Paul Hovius de staf over het blaadje onder de titel "De wereld wil bedrogen worden: dus is er Spring".

Paul Hovius: "Iedereen die zich door deze verhaaltjes over deze voedingssupplementen aangesproken voelt, moet onmiddellijk naar de drogist hollen om zich voor vaak tientallen gulden een doosje van het een of ander aan te schaffen. Ik ben uitermate sceptisch over dit soort pillen en daarin sta ik niet alleen.

Recent deed de Consumentenbond onderzoek naar voedingssupplementen. Een citaat van de Consumentenbond: 'Maar werken zulke middelen nu ook? Die vraag is niet zo eenvoudig te beantwoorden. Weliswaar schermen fabrikanten van voedingssupplementen vaak met een of meer rapporten met bewijzen voor de wonderlijke werking van hun middel, maar dat is niet voldoende. Dikwijls valt er op die onderzoeken heel wat af te dingen of haalt de fabrikant er alleen de aspecten uit die in zijn straatje passen. Vaak zijn er ook rapporten waarin de werking van de preparaten in twi- fel wordt getrokken'.

Duidelijke taal en een waarschuwing die iedereen ter harte zou moeten nemen. Laat iedereen zich realiseren dat de teksten waarin deze middelen worden aangeprezen niets meer of minder zijn dan doodgewone advertenties. Maar inderdaad: de wereld wil... enzovoorts."

Aldus Paul Hovius in het Algemeen Dagblad. Hij heeft ontdekt dat dezelfde uitgever nog een ander huis aan huis verspreid tijdschrift uitgeeft, Test-magazine. Van hetzelfde laken een pak. Er staan testen van produkten in, die onveranderd goed uitvallen. Maar vergelijkingen ontbreken. Uiteraard betaalt de producent fors voor het aldus "beoordeelde" produkt. Ook dit tijdschrift biedt dus niets dan verkapte advertenties. In tegenstelling tot Spring, waarvan de redactie volstrekt anoniem blijft heeft dat Testmagazine een eindredacteur in wat Hovius de voormalige consumentenman van de Vara noemt, Frits Bom.

NIEUW CORRESPONDENTIE-ADRES

Het nieuwe correspondentie-adres van de
Vereniging tegen de Kwakzalverij luidt:

Jister 17-19

8446 CD Heerenveen

tel. 05130-25956

HELP MEE EEN VUIST TE MAKEN TEGEN HET OPRUKKENDE KWAAD VAN DE KWAKZALVERIJ!

WORD LID VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

Drie jaar voor veelbesproken Tilburgse iatrosroof

De rechtbank te Breda heeft de verdachte in de geruchtma- kende Tilburgse iatrosografie-zaak een gevangenisstraf van drie jaar opge- legd, waarvan één jaar voorwaardelijk. De 35-jarige iatrosroof F.R. was de dood ten laste gelegd van de tweejarige Emma Smulders. "Ieder normaal denkend mens had kunnen zien dat het doodzieke kind doorverwezen had moeten worden" zo overwoog de rechtbank. De rechtbank nam dit R. in het bijzonder kwalijk omdat hij een opleiding tot verpleegkundige heeft gehad. De eis was drie jaar gevangenisstraf.

Wellicht ten overvloede verwijzen wij op deze plaats nog even naar het openingsartikel in dit nummer van het **Actieblad tegen de Kwakzalverij** van de hand van voorzitter C.N.M. Renckens.

Acupunctuurnaald moet er bij

De educatieve omroep Teleac begint op 27 maart een vijfde- linge serie Gezondheid en Geest, de helende werking van de geest. Teleac zocht het heil in Amerika. Zij bewerkt deze serie die de Amerikaan Bill Moyers maakte voor PBS. Moyers ging daarvoor naarstig op zoek naar visueel materiaal. De hieronder volgende pas- sage uit het persbericht dat Teleac verspreidde maakt duidelijk wat men van deze serie, helaas, helaas, moet verwachten.

"Bill Moyers reist ook naar de Volksrepubliek China. Daar onderzoekt hij de resultaten van het samenbrengen van Westerse behandelmethoden met de traditionele Chinese geneeskunst, zoals acupunctuur, massage, kruidendranken en het geheimzinnige begrip "Shi". Hij bezoekt een medisch centrum in Massachusetts, waar oos- terse meditatie en Westerse therapie beide worden toegepast bij de behandeling van heel verschillende kwalen, zoals hoge bloeddruk en chronische rugpijn en een tehuis in Californië waar kankerpatiënten elkaar helpen te ontdekken dat herstel zelfs kan voorkomen waar genezing onmogelijk is".

Bill Moyers, zo verzekert ons het persbericht van Teleac, is een gevierde televisiejournalist en eindredacteur die in brede kring wordt gewaardeerd voor zijn werk bij PBS en CBS News. Zijn gesprekken met leraar en mytholoog Joseph Campbell vormden de grondslag voor zijn bestseller "Mythe en bewustzijn", een serie die al eerder door Teleac is uitgezonden. Bij de vijf televisieprogramma's die Teleac nu op een reeks van vijf zondagavonden tussen 22.50 en 23.50 uur gaat uitzenden behoort uiteraard ook een boek Gezondheid en geest; dat is te koop voor de lieve som van f 59,50.